

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (ketvirtoji kolegija) SPRENDIMAS

2016 m. lapkričio 10 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūra — Policijos ir teismų bendradarbiavimas baudžiamosiose bylose — Europos arešto orderis — Pagrindų sprendimas 2002/584/TVR — 1 straipsnio 1 dalis — Sąvoka „teisminis sprendimas“ — 6 straipsnio 1 dalis — Sąvoka „išduodančioji teisminė institucija“ — Europos arešto orderis, išduotas Lietuvos Respublikos Teisingumo ministerijos, kad būtų įvykdyta laisvės atėmimo bausmė“

Byloje C-477/16 PPU

dėl *rechtbank Amsterdam* (Amsterdamo pirmosios instancijos teismas, Nyderlandai) 2016 m. rugsėjo 2 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo tą pačią dieną, pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje dėl Europos arešto orderio vykdymo; šis arešto orderis išduotas dėl

Ruslano Kovalkovo

TEISINGUMO TEISMAS (ketvirtoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas T. von Danwitz, teisėjai E. Juhász, C. Vajda, K. Jürimäe (pranešėja) ir C. Lycourgos,

generalinis advokatas M. Campos Sánchez-Bordona,

posėdžio sekretorė M. Ferreira, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, atsisakyti rašytinės proceso dalies remiantis Teisingumo Teismo procedūros reglamento 111 straipsniu, ir įvykus 2016 m. spalio 5 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos M. Bulterman, H. Stergiou ir B. Koopman,
- Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos T. Henze, M. Hellmann, J. Möller ir R. Riegel,
- Graikijos vyriausybės, atstovaujamos E. Tsaousi,
- Suomijos vyriausybės, atstovaujamos S. Hartikainen,
- Švedijos vyriausybės, atstovaujamos A. Falk, C. Meyer-Seitz, U. Persson, N. Otte Widgren, H. Shev ir F. Bergius,

* Proceso kalba: nyderlandų.

— Europos Komisijos, atstovaujamos R. Troosters ir S. Grünheid,

susipažinęs su 2016 m. spalio 19 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimo 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos (OL L 190, 2002, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 34), iš dalies pakeisto 2009 m. vasario 26 d. Tarybos pamatiniu sprendimu 2009/299/TVR (OL L 81, 2009, p. 24; toliau – Pagrindų sprendimas), 1 straipsnio 1 dalies ir 6 straipsnio 1 dalies išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas Nyderlanduose vykdant Europos arešto orderį, išduotą Lietuvos Respublikos Teisingumo ministerijos (toliau – Lietuvos Teisingumo ministerija) dėl Ruslano Kovalkovo, siekiant Lietuvoje įvykdyti laisvės atėmimo bausmę.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

- 3 Pagrindų sprendimo 5–9 konstatuojamosios dalys suformuluotos taip:

- „(5) Sąjungos siekis tapti laisvės, saugumo ir teisingumo erdve reikalauja panaikinti ekstradiciją tarp valstybių narių ir pakeisti ją perdavimo sistema tarp teisminių institucijų. Be to, pradėjus taikyti naują [naują supaprastintą] nuteistų ar įtariamų asmenų perdavimo sistemą vykdant [siekiant vykdyti] baudžiamuosius nuosprendžius ar traukiant baudžiamojon atsakomybėn [baudžiamąjį persekiojimą], galima panaikinti dabartinės ekstradicijos tvarkos sudėtingumą ir jai būdingas vilkinimo tendencijas. Tradiciniai iki šiol egzistavę valstybių narių bendradarbiavimo santykiai laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje turėtų būti pakeisti teismo sprendimų baudžiamosiose bylose laisvo judėjimo sistema, taikoma ir ikiteisminiams, ir galutiniams sprendimams.
- (6) Šiame pagrindų sprendime numatytas Europos arešto orderis baudžiamosios teisės srityje yra pirmoji konkreti priemonė, įgyvendinanti abipusio pripažinimo principą, kurį Europos Vadovų Taryba pavadino teismo bendradarbiavimo „kertiniu akmeniu“.
- (7) Kadangi valstybės narės, veikdamos vienašališkai, negali pakeisti daugiašalės ekstradicijos sistemos, kuri remiasi 1957 m. gruodžio 13 d. Europos konvencija dėl ekstradicijos, ir todėl dėl šios užduoties masto ir poveikio ją geriau galima įvykdyti Sąjungos lygiu, Taryba gali priimti priemones, vadovaudamasi subsidiarumo principu, nurodytu [ES] 2 straipsnyje ir [EB] 5 straipsnyje. Vadovaujantis proporcingumo principu, nustatytu pastarajame straipsnyje, šis pagrindų sprendimas nereglamentuoja daugiau nei būtina šiam tikslui pasiekti.
- (8) Sprendimams dėl Europos arešto orderio vykdymo turi būti taikoma pakankama kontrolė, o tai reiškia, kad valstybės narės, kurioje prašomas perduoti asmuo buvo areštuotas [sulaikytas], teisminė institucija turi priimti sprendimą dėl jo (jos) perdavimo.
- (9) Centrinių valdžios institucijų vaidmuo, vykdant Europos arešto orderį, turi apsiriboti praktine ir administracine pagalba.“

- 4 Pagrindų sprendimo 1 straipsnyje „Europos arešto orderio apibrėžimas ir įpareigojimas jį vykdyti“ nustatyta:

„1. Europos arešto orderis yra teisminis sprendimas, kurį išduoda [priima] valstybė narė, kad kita valstybė narė areštuotų [sulaikytų] ir perduotų prašomą perduoti asmenį, siekiant patraukti baudžiamojon atsakomybėn arba vykdyti laisvės atėmimo bausmę [vykdyti baudžiamąjį persekiojimą arba laisvės atėmimo bausmę], arba sprendimą dėl įkalinimo.

2. Valstybės narės vykdo Europos arešto orderį, remdamosi tarpusavio pripažinimo principu ir vadovaudamosi šio pagrindų sprendimo nuostatomis.

<...>“

- 5 Pagrindų sprendimo 3, 4 ir 4a straipsniuose pateikti Europos arešto orderio privalomo ir neprivalomo nevykdymo pagrindai. Pagrindų sprendimo 5 straipsnyje numatytos garantijos, kurias išduodančioji valstybė narė turi suteikti ypatingais atvejais.

- 6 Pagal Pagrindų sprendimo 6 straipsnį „Kompetentingų teisminių institucijų nustatymas“:

„1. Išduodančioji teisminė institucija - tai išduodančiosios valstybės narės teisminė institucija, kuri pagal tos valstybės teisę yra kompetentinga išduoti Europos arešto orderį.

2. Vykdančioji teisminė institucija - tai vykdančiosios valstybės narės teisminė institucija, kuri pagal tos valstybės teisę yra kompetentinga vykdyti Europos arešto orderį.

3. Kiekviena valstybė narė Tarybos Generaliniam sekretoriatui praneša kompetentingą pagal jos teisę teisminę instituciją.“

- 7 Pagrindų sprendimo 7 straipsnyje „Kreipimasis į centrinę instituciją“ numatyta:

„1. Kiekviena valstybė narė gali paskirti centrinę instituciją arba, jei taip numato jos teisinė sistema, kelias centrines institucijas, kurios padėtų kompetentingoms institucijoms.

2. Valstybė narė, prireikus ir atsižvelgdama į savo vidaus teisminės sistemos sąrangos ypatybes, centrinę instituciją (institucijas) gali paskirti atsakingą už administracinį Europos arešto orderių perdavimą ir priėmimą bei už visą kitą su jais susijusį oficialų susirašinėjimą.

Valstybė narė, norėdama pasinaudoti pirmiau šiame straipsnyje minėtomis galimybėmis, Tarybos Generaliniam sekretoriatui praneša informaciją, susijusią su paskirtąja centrine institucija ar institucijomis. Tokie nurodymai yra privalomi visoms išduodančiosios valstybės narės institucijoms.“

Nyderlandų teisė

- 8 Pagrindų sprendimas į Nyderlandų teisę perkeltas *Overleveringswet* (Įstatymas dėl perdavimo). Šio įstatymo 1 straipsnis suformuluotas taip:

„Šiame įstatyme

<...>

- b) Europos arešto orderis – tai Europos Sąjungos valstybės narės teisminės institucijos raštiškas sprendimas, siekiant, kad kitos valstybės narės teisminė institucija suimtų ir perduotų tam tikrą asmenį;

<...>

- i) išduodančioji teisminė institucija – tai Europos Sąjungos valstybės narės teisminė institucija, kuri pagal nacionalinę teisę turi kompetenciją išduoti Europos arešto orderį;

<...>“

- 9 Įstatymo dėl perdavimo 5 straipsnyje numatyta:

„Perduodama tik kitų Europos Sąjungos valstybių narių išduodančiosioms teisminėms institucijoms, laikantis šio įstatymo ar pagal jį priimtų teisės aktų nuostatų.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 10 2012 m. vasario 13 d. Jonavos apylinkės teismo nuosprendžiu R. Kovalkovui paskirta ketverių metų ir šešių mėnesių trukmės laisvės atėmimo bausmė už veikas, kvalifikuotas kaip sunkūs kūno sužalojimai. 2013 m. rugpjūčio mėn. Lietuvos Teisingumo ministerija dėl R. Kovalkovo išdavė Europos arešto orderį, kad Lietuvoje būtų įvykdyta likusi šios bausmės dalis, t. y. treji metai, vienuolika mėnesių ir penkios dienos.
- 11 Į *rechtbank Amsterdam* (Amsterdamo pirmosios instancijos teismas, Nyderlandai) buvo kreiptasi kaip į Europos arešto orderį vykdančią teisminę instituciją, kad R. Kovalkovas būtų sulaikytas ir perduotas Lietuvos institucijoms.
- 12 Atsižvelgdamas į 2007 m. gruodžio 14 d. Tarybos vertinimo ataskaitoje dėl su Europos arešto orderiu susijusios nacionalinės praktikos [Abipusių vertinimų ketvirtojo etapo vertinimo ataskaita „Europos arešto orderio ir atitinkamos perdavimo tarp valstybių narių tvarkos praktinis taikymas“: ataskaita dėl Lietuvos (12399/1/07 REV 2)] nurodytus duomenis, šis teismas abejoja, ar Europos arešto orderis, kurį išdavė tokia institucija, kokia yra Lietuvos Teisingumo ministerija, turi būti laikomas išduotu „teisminės institucijos“, kaip tai suprantama pagal Pagrindų sprendimo 6 straipsnio 1 dalį, ir ar todėl šis Europos arešto orderis yra „teisminis sprendimas“, kaip tai suprantama pagal Pagrindų sprendimo 1 straipsnio 1 dalį.
- 13 Šiuo atžvilgiu minėtam teismui kilo klausimas, ar Pagrindų sprendime vartojamos sąvokos „teisminis sprendimas“ ir „teisminė institucija“ turi būti aiškinamos kaip savarankiškos Sąjungos teisės sąvokos arba valstybės narės gali laisvai nustatyti jų prasmę ir apimtį.
- 14 Tuo atveju, jei šioms sąvokoms būtų taikoma valstybių narių teisė, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad, atsižvelgiant, be kita ko, į Pagrindų sprendimo 5, 6 ir 9 konstatuojamąsias dalis, galima būtų abejoti, ar Lietuvos Respublikos sprendimas paskirti Lietuvos Teisingumo ministeriją „išduodančiąja teismine institucija“, kaip tai suprantama pagal Pagrindų sprendimo 6 straipsnio 1 dalį, atitinka šį Pagrindų sprendimą, nes toks sprendimas prieštarauja Pagrindų sprendimo tikslui „depolitizuoti“ ekstradicijos procedūrą.
- 15 Jeigu minėtas sąvokas reikėtų laikyti savarankiškais Sąjungos teisės sąvokomis, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, remdamasis 2016 m. birželio 1 d. Sprendimo *Bob-Dogi* (C-241/15, EU:C:2016:385) 56 punktu, mano, kad šios sąvokos reiškia, jog Europos arešto orderį turi išduoti institucija, kurios statusas ir kompetencija leidžia jai užtikrinti pakankamą teisminę apsaugą Europos arešto orderio išdavimo stadijoje. Atsižvelgdamas į tarpusavio pripažinimo principą, kuriuo grindžiamas Pagrindų sprendimas, šis teismas mano, kad Europos arešto orderio iš esmės negali išduoti valstybės narės ministerija. Šiuo klausimu gali neturėti reikšmės tai, kad Europos arešto orderis išduotas šios valstybės narės teismo sprendimo pagrindu.

- 16 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad ministerijos išduotą Europos arešto orderį galima būtų laikyti išduotu „teisminės institucijos“, kaip tai suprantama pagal Pagrindų sprendimo 6 straipsnio 1 dalį, jeigu jis būtų išduotas išimtinai nuosprendį priėmusio teismo prašymu ir vykdant šio teismo, kuris pripažino esant tinkama išduoti Europos arešto orderį, sprendimą.
- 17 Šiomis aplinkybėmis *rechtbank Amsterdam* (Amsterdamo pirmosios instancijos teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
- „1. Ar sąvoka „teisminė institucija“, vartojama Pagrindų sprendimo <...> 6 straipsnio 1 dalyje, ir sąvoka „teisminis sprendimas“, vartojama Pagrindų sprendimo <...> 1 straipsnio 1 dalyje, yra savarankiškos Sąjungos teisės sąvokos?
 2. Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai, pagal kokius kriterijus galima nustatyti, ar išduodančiosios valstybės narės institucija yra tokia „teisminė institucija“ ir ar jos išduotas Europos arešto orderis dėl šios priežasties yra toks „teisminis sprendimas“?
 3. Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai, ar [Lietuvos Teisingumo ministeriją] apima sąvoka „teisminė institucija“, vartojama Pagrindų sprendimo <...> 6 straipsnio 1 dalyje, ir ar šios institucijos išduotas Europos arešto orderis dėl šios priežasties yra „teisminis sprendimas“, nurodytas Pagrindų sprendimo <...> 1 straipsnio 1 dalyje?
 4. Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai, ar Sąjungos teisę atitinka institucijos, kaip antai [Lietuvos Teisingumo ministerijos], paskyrimas išduodančiąja teismine institucija?“

Dėl sprendimo priėmimo skubos tvarka

- 18 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas paprašė šį prašymą nagrinėti pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 107 straipsnyje numatytą prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą.
- 19 Šį prašymą nacionalinis teismas grindžia, be kita ko, tuo, kad R. Kovalkovui šiuo metu yra atimta laisvė laukiant, kol jis bus faktiškai perduotas Lietuvos valdžios institucijoms.
- 20 Pirmiausia pažymėtina, kad šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl Pagrindų sprendimo, patenkančio į ESV sutarties trečiosios dalies V antraštinės dalies, susijusios su laisvės, saugumo ir teisingumo erdve, nuostatų taikymo sritį, išaiškinimo. Todėl jis gali būti nagrinėjamas pagal prejudicinio sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą.
- 21 Antra, pagal Teisingumo Teismo praktiką reikia atsižvelgti į tai, kad šiuo metu su pagrindine byla susijusiam asmeniui yra atimta laisvė ir jo tolesnis kalinimas priklauso nuo pagrindinės bylos baigties (2015 m. liepos 16 d. Sprendimo *Lanigan*, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, 24 punktas). Kaip paaiškino prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, suėmimas R. Kovalkovui paskirtas vykdant dėl jo išduotą Europos arešto orderį.
- 22 Šiomis aplinkybėmis atsižvelgusi į teisėjos pranešėjos siūlymą ir susipažinusi su generalinio advokato nuomone 2016 m. rugsėjo 12 d. Teisingumo Teismo ketvirtoji kolegija nusprendė tenkinti nacionalinio teismo prašymą ir nagrinėti bylą pagal sprendimo priėmimo skubos tvarka procedūrą.
- 23 Be to, taikant Procedūros reglamento 111 straipsnį, buvo nuspręsta atsisakyti šio reglamento 109 straipsnio 2 dalyje numatytos procedūros rašytinės dalies.

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmųjų trijų klausimų

- 24 Pirmaisiais trimis klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Pagrindų sprendimo 6 straipsnio 1 dalyje vartojama sąvoka „teisminė institucija“ yra savarankiška Sąjungos teisės sąvoka ir ar šio 6 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad vykdomosios valdžios instituciją, kaip antai Lietuvos Teisingumo ministeriją, apima sąvoka „išduodančioji teisminė institucija“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, todėl jos išduotą Europos arešto orderį, siekiant įvykdyti nuosprendį dėl laisvės atėmimo bausmės, galima laikyti „teisiniu sprendimu“, kaip tai suprantama pagal Pagrindų sprendimo 1 straipsnio 1 dalį.
- 25 Pirmiausia reikia priminti, kad Pagrindų sprendimu, kaip matyti visų pirma iš jo 1 straipsnio 1 ir 2 dalių, taip pat iš 5 ir 7 konstatuojamųjų dalių, siekiama remiantis 1957 m. gruodžio 13 d. Europos ekstradicijos konvencija sukurtą daugiašalę ekstradicijos sistemą pakeisti tarpusavio pripažinimo principu pagrįsta nuteistų ar įtariamų asmenų perdavimo tarp teisminių institucijų sistema, siekiant vykdyti nuosprendžius arba šių asmenų persekiojimą (2016 m. balandžio 5 d. Sprendimo *Aranyosi ir Căldăraru*, C-404/15 ir C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 75 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).
- 26 Taigi Pagrindų sprendime nustatčius naują supaprastintą ir veiksmingesnę nuteistų ar įtariamų pažeidus baudžiamąjį įstatymą asmenų perdavimo sistemą, siekiama palengvinti ir paspartinti teismų bendradarbiavimą ir taip norima prisidėti prie Sąjungos siekio tapti laisvės, saugumo ir teisingumo erdve remiantis tarp valstybių narių turinčiu egzistuoti dideliu tarpusavio pasitikėjimu (2016 m. balandžio 5 d. Sprendimo *Aranyosi ir Căldăraru*, C-404/15 ir C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 76 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).
- 27 Valstybių narių tarpusavio pasitikėjimo principui ir tarpusavio pripažinimo principui Sąjungos teisėje tenka esminė svarba, nes jie leidžia sukurti ir išlaikyti erdvę be vidaus sienų. Kalbant konkrečiau, tarpusavio pasitikėjimo principas, be kita ko, reikalauja, kad, kiek tai susiję su laisvės, saugumo ir teisingumo erdve, kiekviena valstybė manytų, jog, išskyrus atvejus, kai yra išimtinių aplinkybių, visos kitos valstybės narės paiso Sąjungos teisės ir ypač šioje teisėje įtvirtintų pagrindinių teisių (2016 m. balandžio 5 d. Sprendimo *Aranyosi ir Căldăraru*, C-404/15 ir C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 78 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).
- 28 Tarpusavio pripažinimo principas, kuris yra teismų bendradarbiavimo „kertinis akmuo“, pagal Pagrindų sprendimo 1 straipsnio 2 dalį reiškia, kad valstybės narės iš principo privalo vykdyti Europos arešto orderį. Vykdančioji teisminė institucija gali atsisakyti vykdyti tokį orderį tik išsamiai išvardytais privalomojo nevykdymo atvejais, numatytais Pagrindų sprendimo 3 straipsnyje, arba neprivalomojo nevykdymo atvejais, numatytais Pagrindų sprendimo 4 ir 4a straipsniuose. Be to, Europos arešto orderio vykdymas gali būti susietas tik su viena iš Pagrindų sprendimo 5 straipsnyje išsamiai išvardytų sąlygų (2016 m. balandžio 5 d. Sprendimo *Aranyosi ir Căldăraru*, C 404/15 ir C 659/15 PPU, EU:C:2016:198, 79 ir 80 punktai ir nurodyta teismo praktika).
- 29 Vis dėlto tik Europos arešto orderiai, kaip tai suprantama pagal Pagrindų sprendimo 1 straipsnio 1 dalį, turi būti vykdomi pagal to sprendimo nuostatas. Iš Pagrindų sprendimo 1 straipsnio 1 dalies matyti, kad Europos arešto orderis yra „teisminis sprendimas“, todėl reikia, kad jį būtų išdavusi „teisminė institucija“, kaip tai suprantama pagal jo 6 straipsnio 1 dalį.
- 30 Pagrindų sprendimo 6 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad išduodančioji teisminė institucija - tai išduodančiosios valstybės narės teisminė institucija, kuri pagal tos valstybės teisę yra kompetentinga išduoti Europos arešto orderį.

- 31 Nors vadovaujantis valstybių narių procesinės autonomijos principu Pagrindų sprendimo 6 straipsnio 1 dalyje daroma nuoroda į valstybių narių teisę, reikia konstatuoti, kad ši nuoroda susijusi tik su teisminės institucijos, turinčios kompetenciją išduoti Europos arešto orderį, paskyrimu. Todėl ši nuoroda nesusijusi su pačios sąvokos „teisminė institucija“ apibrėžimu.
- 32 Šiomis aplinkybėmis kiekvienai valstybei narei negali būti palikta teisė spręsti dėl sąvokos „teisminė institucija“, kaip ji suprantama pagal Pagrindų sprendimo 6 straipsnio 1 dalį, prasmės ir apimties (pagal analogiją žr. 2008 m. liepos 17 d. Sprendimo *Kozłowski*, C-66/08, EU:C:2008:437, 43 punktą ir 2010 m. lapkričio 16 d. Sprendimo *Mantello*, C-261/09, EU:C:2010:683, 38 punktą).
- 33 Tuo remiantis darytina išvada, kad Pagrindų sprendimo 6 straipsnio 1 dalyje vartojama sąvoka „teisminė institucija“ visoje Sąjungoje turi būti aiškinama savarankiškai ir vienodai, o tai, remiantis nusistovėjusia Teisingumo Teismo praktika, turi būti daroma atsižvelgiant į šios nuostatos formuluotę, kontekstą ir Pagrindų sprendimu siekiamą tikslą (pagal analogiją žr. 2016 m. liepos 28 d. Sprendimo *JZ*, C-294/16 PPU, EU:C:2016:610, 37 punktą ir nurodytą teismo praktiką).
- 34 Taigi, kiek tai susiję su Pagrindų sprendimo 6 straipsnio 1 dalies formuluote, reikia pažymėti, kad šioje nuostatoje vartojama sąvoka „teisminė institucija“ taikoma ne tik valstybės narės teisėjams ar teismams, bet yra platesnė ir apima institucijas, kurios turi dalyvauti vykdamas teisingumą atitinkamoje teisinėje sistemoje (šios dienos Sprendimo *Poltorak*, C-452/16 PPU, 33 punktas).
- 35 Vis dėlto reikia konstatuoti, kad minėtoje nuostatoje vartojamos sąvokos „teisminė institucija“ negalima aiškinti kaip apimančios ir valstybės narės vykdomosios valdžios institucijos, kaip antai ministerijos.
- 36 Pirma, sąvoka „teisminė“, kaip ji paprastai suprantama, neapima valstybių narių ministerijų. Ši sąvoka susijusi su teismine valdžia, kurią, kaip generalinis advokatas pažymėjo savo išvados 34 punkte, vadovaujantis valdžių padalijimo principu, būdingu teisinės valstybės veikimui, reikia atskirti nuo vykdomosios valdžios. Taigi teisminės institucijos tradiciškai suprantamos kaip institucijos, dalyvaujančios vykdamas teisingumą, kitaip nei, be kita ko, ministerijos ar kitos vyriausybės įstaigos, kurios priklauso vykdomajai valdžiai.
- 37 Antra, Pagrindų sprendimas grindžiamas principu, pagal kurį su Europos arešto orderiu susijusiems sprendimams galioja visos garantijos, taikomos šios rūšies sprendimams, pavyzdžiui, kylančios iš pagrindinių teisių ir pagrindinių teisės principų, kaip numatyta Pagrindų sprendimo 1 straipsnio 3 dalyje. Tai reiškia, kad ne tik sprendimą dėl Europos arešto orderio vykdymo, bet ir sprendimą dėl tokio orderio išdavimo turi priimti teisminė institucija, kad visa Pagrindų sprendime numatyta asmenų perdavimo tarp valstybių narių procedūra būtų vykdoma teismui prižiūrint (šiuo klausimu žr. 2013 m. gegužės 30 d. Sprendimo *F.*, C-168/13 PPU, EU:C:2013:358, 39, 45 ir 46 punktus).
- 38 Šiomis aplinkybėmis pagal Pagrindų sprendimo 7 straipsnį valstybėms narėms leidžiama, jei laikomasi toje nuostatoje numatytų sąlygų ir jei to reikia dėl jų teisminės sistemos sąrangos, paskirti neteisminę instituciją, t. y. centrinę instituciją, atsakingą už Europos arešto orderių perdavimą ir priėmimą.
- 39 Vis dėlto, nors valstybės narės ministeriją gali apimti sąvoka „centrinė institucija“, kaip ji suprantama pagal Pagrindų sprendimo 7 straipsnį, iš šio straipsnio, siejamo su Pagrindų sprendimo 9 konstatuojamąja dalimi, matyti, kad tokios centrinės institucijos dalyvavimas apsiriboja praktine ir administracine pagalba kompetentingoms teisminėms institucijoms. Taigi Pagrindų sprendimo 7 straipsnyje numatyta galimybė negali būti išplėsta taip, kad valstybėms narėms būtų leista kompetentingas teismines institucijas pakeisti šia centrine institucija, kiek tai susiję su sprendimu išduoti Europos arešto orderį.
- 40 Trečia, vykdomosios valdžios institucijos paskyrimas „išduodančiąja teismine institucija“, kaip tai suprantama pagal Pagrindų sprendimo 6 straipsnio 1 dalį, prieštarautų Pagrindų sprendimu siejamiems tikslams, primintiems šio sprendimo 25–28 punktuose.

- 41 Iš tiesų Pagrindų sprendimu siekiama sukurti supaprastintą tiesioginio perdavimo tarp teisminių institucijų sistemą, skirtą pakeisti klasikinio suverenių valstybių bendradarbiavimo sistemai, kuriai būdingas politinių institucijų kišimasis ir vertinimas, kad būtų užtikrintas laisvas teismo sprendimų baudžiamosiose bylose judėjimas laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje.
- 42 Paskyrus vykdomosios valdžios instituciją, kaip antai Lietuvos Teisingumo ministeriją, kompetentingą išduoti Europos arešto orderį, vykdomajai valdžiai būtų suteikti įgaliojimai priimti sprendimą per ieškomų asmenų perdavimo procedūrą, o būtent to siekiama atsisakyti Pagrindų sprendime.
- 43 Be to, Pagrindų sprendimo 1 straipsnio 2 dalyje įtvirtintas tarpusavio pripažinimo principas, pagal kurį vykdančioji teisminė institucija turi vykdyti išduodančiosios teisminės institucijos išduotą arešto orderį, grindžiamas prielaida, kad teisminė institucija įsikiša prieš įvykdant Europos arešto orderį tam, kad atliktų teisminę kontrolę.
- 44 Jei arešto orderį išduoda vykdomajai valdžiai priklausanti institucija, kaip antai Lietuvos Teisingumo ministerija, vykdančioji teisminė institucija negali būti užtikrinta, kad išduodant šį Europos arešto orderį buvo taikoma tokia teisminė kontrolė, todėl tokio išdavimo nepakanka, kad būtų pateisintas šio sprendimo 26 punkte minėtas didelis valstybių narių tarpusavio pasitikėjimas, kuriuo grindžiamas Pagrindų sprendimas.
- 45 Vadinasi, sąvoka „teisminė institucija“, kaip ji suprantama pagal Pagrindų sprendimo 6 straipsnio 1 dalį, turi būti aiškinama taip, kad ji negali apimti valstybės narės ministerijos, kaip antai Lietuvos Teisingumo ministerijos, todėl Europos arešto orderio, kurį ji išdavė siekiant įvykdyti nuosprendį skirti laisvės atėmimo bausmę, negalima laikyti „teisiniu sprendimu“, kaip tai suprantama pagal Pagrindų sprendimo 1 straipsnio 1 dalį.
- 46 Galiausiai tokio aiškinimo nepaneigia tai, kad, kaip Lietuvos vyriausybė nurodė atsakyme į Teisingumo Teismo užduotus rašytinius klausimus, Lietuvos Teisingumo ministerijos dalyvavimas, pirma, griežtai apsiriboja įsiteisėjusio teismo sprendimo, priimto pasibaigus teismo procesui, vykdymu ir, antra, vykdomas tik teismo prašymu.
- 47 Iš tiesų iš Lietuvos vyriausybės informacijos, pateiktos atsakant į Teisingumo Teismo užduotus rašytinius klausimus, matyti, kad galutinį sprendimą dėl Europos arešto orderio išdavimo priima Lietuvos Teisingumo ministerija, o ne teismas, skyręs laisvės atėmimo bausmę, kuria grindžiamas šis Europos arešto orderis. Ši ministerija tikrina, ar laikomasi būtinų išdavimo sąlygų, taip pat turi diskreciją vertinti jo proporcingumą.
- 48 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pirmus tris klausimus reikia atsakyti taip: Pagrindų sprendimo 6 straipsnio 1 dalyje vartojama sąvoka „teisminė institucija“ yra savarankiška Sąjungos teisės sąvoka, o šio 6 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad ji draudžia vykdomosios valdžios instituciją, kaip antai Lietuvos Teisingumo ministeriją, skirti „išduodančiąja teismine institucija“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, todėl jos išduoto Europos arešto orderio, siekiant įvykdyti nuosprendį dėl laisvės atėmimo bausmės, negalima laikyti „teisiniu sprendimu“, kaip tai suprantama pagal Pagrindų sprendimo 1 straipsnio 1 dalį.

Dėl ketvirtojo klausimo

- 49 Atsižvelgiant į atsakymą, pateiktą į pirmus tris klausimus, nereikia atsakyti į ketvirtąjį klausimą.

Dėl šio sprendimo padarinių ribojimo laiko atžvilgiu

- 50 Lietuvos vyriausybė, taip pat per teismo posėdį Nyderlandų vyriausybė ir Europos Komisija paprašė Teisingumo Teismo apriboti šio sprendimo padarinius laiko atžvilgiu, jei Teisingumo Teismas nuspręstų, kad vykdomosios valdžios institucijos, kaip antai Lietuvos Teisingumo ministerijos, neapima sąvoka „teisminė institucija“, kaip tai suprantama pagal Pagrindų sprendimo 6 straipsnio 1 dalį. Iš esmės jos rėmėsi pasekmėmis, kurių šis sprendimas galėtų turėti byloms, kur Europos arešto orderį išdavė institucija, kuri nėra „teisminė institucija“, kaip tai suprantama pagal tą nuostatą.
- 51 Šiuo aspektu primintina, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką Sąjungos teisės normos išaiškinimu, kurį Teisingumo Teismas pateikia vykdydamas pagal SESV 267 straipsnį jam suteiktus įgaliojimus, paaiškinama ir patikslinama šios normos reikšmė ir apimtis, kaip ji turi arba turėjo būti suprasta ir taikoma nuo įsigaliojimo momento. Vadinas, taip išaiškinta norma gali ir turi būti teismo taikoma tiems teisiniams santykiams, kurie atsirado ir buvo užmegzti prieš paskelbiant sprendimą dėl prašymo išaiškinti, jei, be to, įvykdytos sąlygos, leidžiančios kompetentinguose teismuose pareikšti ieškinį dėl šios normos taikymo (2014 m. rugsėjo 17 d. Sprendimo *Liivimaa Lihaveis*, C-562/12, EU:C:2014:2229, 80 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).
- 52 Taigi Teisingumo Teismas tik išimtiniais atvejais ir taikydamas bendrąjį teisinio saugumo principą, kuris yra Sąjungos teisės sistemos dalis, gali apriboti visų suinteresuotųjų asmenų galimybę remtis jo išaiškinta norma ginčijant sąžiningumu grindžiamus teisinius santykius. Kad būtų galima nuspręsti dėl tokio apribojimo, turi būti tenkinami du esminiai kriterijai, t. y. suinteresuotųjų asmenų sąžiningumas ir didelių sunkumų rizika (2014 m. vasario 27 d. Sprendimo *Transportes Jordi Besora*, C-82/12, EU:C:2014:108, 41 punktas ir 2016 m. rugsėjo 22 d. Sprendimo *Microsoft Mobile Sales International ir kt.*, C-110/15, EU:C:2016:717, 60 punktas).
- 53 Nagrinėjamu atveju, be kita ko, iš 2007 m. gruodžio 14 d. Tarybos vertinimo ataskaitos, paminėtos šio sprendimo 12 punkte, matyti, kad Taryba anksčiau kritikavo tai, kad Europos arešto orderius išduoda Lietuvos Teisingumo ministerija, ir teigė kad tai nesuderinama su „teisminės institucijos“ paskyrimo reikalavimu. Tokiomis aplinkybėmis nėra pagrindo teigti, kad Lietuvos Respublika buvo skatinama imtis Sąjungos teisės neatitinkančių veiksmų dėl objektyvaus ir didelio netikrumo, susijusio su Sąjungos teisės nuostatų apimtimi.
- 54 Esant tokioms aplinkybėms, nereiki riboti šio sprendimo padarinių laiko atžvilgiu.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 55 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (ketvirtoji kolegija) nusprendžia:

2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimo 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos, iš dalies pakeisto 2009 m. vasario 26 d. Tarybos pamatiniu sprendimu 2009/299/TVR, 6 straipsnio 1 dalyje vartojama sąvoka „teisminė institucija“ yra savarankiška Sąjungos teisės sąvoka, o šio 6 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad ji draudžia vykdomosios valdžios instituciją, kaip antai Lietuvos Respublikos Teisingumo ministeriją, skirti „išduodančiąja teismine institucija“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, todėl jos išduoto Europos arešto orderio, siekiant įvykdyti nuosprendį dėl laisvės atėmimo bausmės, negalima laikyti „teisiniu sprendimu“, kaip tai suprantama pagal Pagrindų sprendimo 2002/584, iš dalies pakeisto Pamatiniu sprendimu 2009/299, 1 straipsnio 1 dalį.

Parašai.